

LUKUTAIDON VASTAUS

Näin rakennat tehtävänannon mukaisen,
perustellun ja loogisen vastauksen

Muistisääntö: tehtävänanto ohjaa kaikkea.

Avain on tehtävänanto

Pidä se mielessä sekä aineistoa lukiessa että vastausta kirjoittaessa.

- 1 Mitä pitää tehdä?
- 2 Mitä aineistosta etsitään?
- 3 Mitä käsitteitä tarvitaan?
- 4 Mikä rajataan pois?

Hyvä vastaus ei kerro kaikkea aineistosta, vaan vastaa täsmällisesti tehtävään.

Pura tehtävänanto osiin

Esimerkki: Analysoi, millaisen kuvan draamaelokuvan katkelma luo suomalaisesta koulusta.

KÄSKYSANA

analysoi

Miten aineistoa käsitellään?

TARKASTELUN KOHDE

**kuva
suomalaisesta
koulusta**

Mitä tarkalleen tutkitaan?

AINEISTOTIETO

**draamaelokuvan
katkelma**

Mitä aineistoa ja
tekstilajia?

MERKKIMÄÄRÄ

**enintään 4 500
merkkiä**

Kuinka pitkä vastaus saa
olla?

Muotoile tehtävänannosta kysymys: Millainen kuva syntyy, ja millä keinoilla se luodaan?

Käskysana kertoo vastaamisen tavan

ANALYSOI

Tee havaintoja, ryhmittele, päätele ja tulkitse.

VERTAILE

Ryhmittele tekstien yhtäläisyyksiä ja eroja.

TULKITSE

Tee havaintoja, suhteuta tietoon ja esitä perusteltu käsitys.

ARVIOI

Tee havaintoja ja arvioivia päätelmiä niiden perusteella.

Tarkista aina myös tarkastelun kohde: mihin tekstin piirteisiin huomio suunnataan?

Valitse tehtävä, jossa olet vahvimmillasi

Miten valita oikea lukutaidon tehtävä?

Valitse vaihtoehtoisista tehtävistä se, joka täyttää nämä **neljä kriteeriä**.

1 YMMÄRRÄT TEHTÄVÄNANTOA

Osaat tulkita, mitä tehtävässä pitää tehdä.

- Mikä on käskysana? (analysoi, vertaile, tulkitse, arvioi...)
- Mikä on tarkastelun kohde?
- Mitä aineistoa pitää tutkia?
- Mitä käsitteitä kannattaa käyttää?

Miksi tärkeää?
Vastaat täsmällisesti siihen, mitä sinulta pyydetään.

2 YMMÄRRÄT, MITÄ AINEISTOSSA SANOTAAN

Ymmärrät tekstin sisällön ja viestin.

- Tunnistat pääasiat ja yksityiskohdat.
- Ymmärrät tekstin tarkoituksen ja näkökulman.
- Huomaat tekstin keinot ja sävyn.

Miksi tärkeää?
Ilman ymmärrystä et voi tehdä osuvia havaintoja etkä päätelmiä.

3 EHDIT TUTKIA AINEISTON RIITTÄVÄN HYVIN

Tehtävän voi tehdä käytettävissä olevassa ajassa huoletta.

- Aineiston pituus on sopiva sinulle.
- Tehtävä ei ole liian moniosainen tai monimutkainen.
- Sinulla on aikaa lukea, analysoida ja kirjoittaa rauhassa.

Miksi tärkeää?
Hyvä vastaus vaatii aikaa – kiire heikentää laatua ja tarkkuutta.

4 HALLITSET KÄSITTEET, JOITA TEHTÄVÄSSÄ TARVITAAN

Tunnet ja osaat käyttää tehtävän kannalta keskeisiä käsitteitä.

kerrontateknikka
sanavalinta • sävy
tyyli • näkökulma
argumentti • vertailu
vastakkainasettelu

- Käsitteet auttavat sinua analysoimaan.
- Niiden avulla ilmaiset ajatuksesi täsmällisesti.
- Vastauksesi vaikuttaa asiantuntevalta.

Miksi tärkeää?
Oikeat käsitteet tekevät vastauksestasi uskottavan ja tarkan.

Hyvä nyrkisääntö:
Valitse tehtävä, jossa tunnet olevasi vahvin ja ehdit tehdä sen huoletta.

Tavoite:
Selkeä, perusteltu ja tehtävänannon mukainen vastaus.

Tarkka lukeminen rakentaa vastauksen pohjan

1

Aseta kontekstiin

Tekstilaji, tekijä, julkaisu ympäristö, aika ja kulttuuri.

2

Lue useaan kertaan

Etsi eri lukukerroilla eri asioita.

3

Merkitse havainnot

Poimi olennaiset kohdat ja sopivat tekstiesimerkit.

4

Rajaa tehtävän mukaan

Jätä kiinnostavat mutta epäolennaiset yksityiskohdat pois.

Käytä tehtävänannon avainsanoja, jotta fokus säilyy koko vastauksessa.

Vastauksen tärkein ajatteluketju

Esimerkki: havainto muuttuu päätelmäksi

HAVAINTO

Päähenkilöä kuvataan sanoilla ”ystävällinen, kiltti ja mukava”.

PÄÄTELMÄ

Päähenkilöstä luodaan myönteinen kuva.

PERUSTELU

Positiivinen vaikutelma syntyy myönteisten adjektiivien käytöstä.

Päätelmä on uskottava vasta silloin, kun lukija näkee, mihin kohtaan aineistossa se perustuu.

KUMPI ON PAREMPI VASTAUS?

Vastaus 1: Kirjoittaja käyttää paljon ironiaa.

Vastaus 2: Kirjoittaja käyttää ironiaa kutsuessaan itseään "erittäin varakkaaksi". Tämä on ristiriidassa tekstissä kuvattujen köyhyyden kokemusten kanssa. Ironian avulla kirjoittaja kritisoi yhteiskunnan suhtautumista vähävaraisiin.

- **Lukutaidon vastaaja on kuin rikosetsivä.**
- **Etsivä ei voi sanoa: "Minusta hän on syyllinen."**
- **Pitää olla todisteet**
- **Samoin lukutaidon vastauksessa jokaiselle väitteelle pitää löytyä tekstistä todiste.**

Rakenna vastaus loogiseksi kokonaisuudeksi

ALOITUS

Esittele aineisto ja esitä tehtävänannon mukainen kokonaistulkinta.

KÄSITTELY

Yksi kappale = yksi näkökulma. Etene havainnosta päätelmään ja esimerkkiin.

LOPETUS

Kokoa tärkeimmät päätelmät lyhyeksi yhteenvedoksi.

KELETA HYVÄÄN LUKUTAIDON VASTAUKSEEN

Rakenna vastauksesi loogiseksi kokonaisuudeksi.

TAVOITE: Vastaa tehtävänantoon tarkasti pohjaten aineistoon.

1 HAVAINTO

Mistä havainto näkyy?

- Lue tarkasti.
- Etsi olennaiset yksityiskohdat.
- Kirjaa ylös tärkeät kohdat.

Esimerkki: *"... kuvataan sanoilla n, kiltti ja mukava".*

2 PÄÄTELMÄ

Mitä havainnosta voi päätellä?

- Tulkitse havainto.
- Mieti, mitä se kertoo tekstin teemasta, henkilöistä tai kirjoittajan tavoitteista.

ESIMERKKI

Päähenkilöstä luodaan myönteinen kuva.

3 TEKSTIESIMERKKI

Mistä päätelmä näkyy?

- Etsi kappale, joka tukee.
- Lainaa tekstiä.
- Näytä esimerkkiä päätelmästä.

ESIMERKKI

Tekstissä sanavalinnat "ystävällinen" ja "mukava" rakentavat positiivista mielikuvaa.

LOPUS

Tehtävänanto on esillä koko ajan. Vastaa **juuri siihen**, mitä pyydetään.

Tutki aineistoa useaan kertaan ja keskity **olennaiseen**.

Ryhmittele vastauksesi: yksi kappale = **yksi näkökulma**.

Käytä **perusteluita** selkeästi.

OPPOTULOS: Looginen, perusteltu ja tehtävänannon mukainen vastaus.

Ryhmittele: samaan asiaan liittyvät havainnot ja päätelmät kuuluvat samaan kappaleeseen.

Lopuksi: tarkista nämä kuusi asiaa

Vastaan koko ajan tehtävänantoon.

Olen tehnyt tarkkoja havaintoja aineistosta.

Jokainen päätelmä perustuu tekstiesimerkkiin.

Käytän tehtävän kannalta sopivia käsitteitä.

Kappalejako on looginen ja yksi kappale käsittelee yhtä asiaa.

Vastaus pysyy merkkimäärän sisällä.

Tehtävänanto → havainto → päätelmä → tekstiesimerkki